

Kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

209 — Altı Eylül	219 — Önsöz
210 — 30 Ağustos	220 — Saatlar vurdu (Türkü)
212 — Altı Eylül Kurtuluş Bayramı	222 — Naynininam (Türkü)
213 — Kıt'a	224 — Kılavuz Dede
214 — Eyyubiler Diyarından	226 — Yağcılar ve Savaştepe
217 — Yavuz Zamanında	Mânileri

5 İNCİ YIL SAYI: 56

19 EYLÜL 1937

İYESİ
T. F. SILAY

KAYNAK

Yayın Direktörü
ABDİ
Agabey Oğlu

Balıkesir Halkevi Aylık Dergisi

SAYI: 56

19 . 9 . 1937

YIL: 5

ALTİ EYLÜL

Yazan: KÂMİL SU

Biz Balıkesirliler Altı Eylül kurtuluş bayramını bir daha heyecanla kutladık. Onbeş yıl önce, altı eylül günü, tam iki yıl esir yaşamaktan gelen acılarla kan ağlayan içimize, İstiklâle, hüriyete kavuşmanın hudutsuz zevkini, kanmak bilmiyen bir susuzlukla sindirmiş; sevinç gözyaşları dökmüştük.

İki yıl ne yaman ızdırıp çektik! topraklarımızda yabancıların pervasız dolması bize ne kadar acı geldi! Efendi yaşamak biricik haslet olan bizleri köle yapmak istiyorlardı. Bu ne müthiş bir tehditti! Hele hür yaşamayı herkesten iyi bilen biz!

Bizim çok yüksek gururumuzu, hayatı istihkar eden izzeti nefsimizi, her şeyin üstünde tuttuğumuz baha biçilmez haysiyetimizi hesaba katmıyorlardı. Düşünmüyorlardı ki bizim tarihe mal olmuş çok temiz bir adımız vardır.

Tarihin hangi sahifesinde Türk adı esir sıfatıyla yan yana yazılır? Türkün ayak bastığı bir yer varmıdır ki onun kahramanlık menkıbelerinden birini yaşamamış olsun!

Bizim kurşunu arkasından yemiyen mert, asil bir tarihimiz vardır! Bunu onlarda bilirler. Bizim, tarihin doğuşundan beri efendilik ettiğimizi kimse inkâr ede-

mez.. Bu, bir hakikat olduğu halde bize efendilik yapmağa yeltenmek, yurdumuza saldırmak, hatta daha ileri giderek bir zamanki şamarlarımızın acısını unutmış gibi bize el kaldırmak büyük bir cesaret, adeta küstahlıktı. Bizim öfkemiz, hıznı demirden daha sağlam bilek kuvvetimiz, iman bütünlüğümüz nasıl unutulmuştu?

Bir yıl ilerlediler, bir yıl daha ilerlediler, sonra?! Bunu hepimiz biliyoruz. Afyondan bir fırtına koptu. Bu öyle bir fırtına idi ki.. Dünya sarsılıyor, sanki kıyamet kopuyordu. Toz dumana karışmış, kan gövdeyi götürüyor. Dere, tepe, dağ dümdüz oluyordu. Tam bir kıvılcık kıya.etti bu. Zafer naraları, süngü sesleri, nal şakırtıları ortalığı tutmuştu.

Biraz önce efendileşenleri ense köklerine vura vura bu yurttan ne yaman bir atışımız vardı. Onlar buna lâyıktılar. Biz her zaman efendi idik. Efendi kalacaktık.

Onbeş yıl önce altı eylül günü, bizde, azgın tehlikelere göğüs vere vere yorulmuş, fakat sonradan selâmete erişmişlerin hali vardı. Biz o günü, bizi kurtaranlara karşı içimizde duyduğumuz minnet ve şükranla, çılgın gibi kutladık.

Bugün yine aynı minnet ve heyecanı içimizde his ediyoruz.

30 Oğustos

Tüm General: TEFİK ÖGE

Sayın yurttaşlar, Yiğit askerler!

Bu gün bütün Türkiye topraklarında istiklâl savaşına son veren büyük zaferin on beşinci yılı kutlanmaktadır. Hepiniz için kutlu olsun.

Her şeyden evvel bu günü yine bu günkü gibi sulh ve sükûn içinde bir çok yıllar kutlamamızı dilerim.

İstiklâl savaşına hangi sebeplerle ve ne gibi mecburiyetlerle girildiğini benden evvel söz söyleyen arkadaşım güzelce izah etti. Ben bu savaşa son veren Büyük Zaferin nasıl hazırlandığını ve başarıldığını bildireceğim:

Kahraman Türk milletinde mevcut olan hudutsuz faziletleri herkesten evvel ve herkesten eyi takdir eden Ulu Önderimiz Atatürk en evvel bu savaşa atılmış bir taraftan içerideki gaileleri yok etmekle beraber diğer taraftan bütün milleti etrafına toplamış ve memleketi istilâ etmek istiyen düşmanı behemehal yurdun harim ismetinde boğacağını da vadetmişti.

Birinci ve İkinci İnönü, Sakarya muharebelerinde Türk ordusu muvaffakiyet kazanmış ise de düşman ordusunu imha edecek neticeli bir müzafferiyet elde edememişti. O zamana kadar ceryan eden siyasî müzakerelerle de bir netice alınmayacağı ve memlekette düşmanın bütünü koğulamiyacağı anlaşılmıştı.

Bu zafer ancak Türk azim ve imanı ve Türk fedakârlığı ile hal edilecekti. Ordu mevcudu kâfi idi. Yalnız silâh ve malzeme noksan idi. Onun için bir sene kadar taarruz hazırlıkları, talim ve terbiye ile uğraşıldı. Bu esnada taarruz pilânı da hazırlandı. Büyük Başbuğun hazırladığı bu dahiyane pilânın esası; [Düşmanı baskına uğratmak ve imha etmek idi.]

Muharebe cepheleri Afyon civarında bir köşe teşkil ediyordu. Bu köşenin garbinde kuvvetli bir sıklet merkezi toplamak şartile bütün cephede taarruz edilecek idi.

Köşenin şimalinde bulunan 2 ordu kitaları gece yürüyüşleriyle Afyon garbine geçtiler. Bu hareketler o kadar ustalıklı yapılmıştı ki en son günde yapılan heva keşiflerinde [Düşman vaziyetinde bir değişiklik olmadığı yani düşmanın; bizim harekâtımızdan haberi olmadığı ve mukabil bir tedbir almadığı anlaşılmakta idi.]

Bir taraftan da İstanbul ve diğer yerlerle olan irtibatı kesmek, düşmanın taarruz etmek niyyetinde olduğunu kitleye bildirmek ve Atatürkün Ankarada ziyafet verdiğini işaa etmek gibi daha bir çok tedbirlerle komutanlığın maksadı gizlenmişti.

İşte bütün bu tedbirler sayesinde [baskın yapmak] mümkün oldu.

25/26/Ağustos/922 gicesi suvari kolordusu düşman cephesinin tutulmamış bir noktasından düşman ordularının gerilerine geçirildi. Bir kolorduyu böyle bir gedikten düşman gerilerine geçirmek karındaki cür'et ve cesarete ve bundaki kat'i azme dikkat nazarınızı çekerim. Bu hareket dünya harp tarihlerinde misli görülmemiş hareketlerdendir. Piyade tümenleri de önce hazırlanmış düşmanın burunun dibine kadar sokulmuşlardı.

Nihayet 26/Ağustos/922 sabahı fecirle beraber Türk topları zaferi müjdeliyen sesleriyle gürlemeye başladılar.

Evet düşman baskına uğramıştı. Marmara denizinden Ege denizine kadar devam eden cephede bulunan bütün Türk kuvvetleri en büyük fedakârlıklarla ve karşılardaki hasmın adet ve kuvvetini

hiç nazarı dikkate almadan aslanlar gibi saldırdılar. Bu suretle düşmanın kuvvetleri her yerde tesbit edildi, bağlandı, kıpırdamak imkânını bulamadılar.

Cephe gerisine geçen suvari kolordumuz ilk iş olarak muhabere hatlarını ve İzmir demir yolunu kesmişti. Bu sırada hasım ordusu baş komutanı da İzmirde bulunuyordu Hatlar kesildiği için orduya emir veremedi. Komutayı ele almış olan vekili de cephedeki şiddetli taarruzu ve gerilerindeki suvari tehlikesini görünce şaşırıp, tedbir alamadı. Zaten ordumuzun kuvvetli merkez sıkletide cepheyi yarmış ve tedbir almaya vakit bırakmamıştı. Bu suretle haftalarca mukavemet edeceği tahmin edilen çok kuvvetli tahkim edilmiş mevziler bir gün içinde süpürüldü.

Hasım ordusu her taraftan bozgun halinde çekilmek mecburiyetinde kalmıştı. Hemen peşinden takip eden kitalarımız düşmandan evvel Dumlupınarı tuttular ve yollarını kestiler.

Nihayet Dumlupınar civarında düşman ordusu sarıldı ve burada büyük Baş komutanlık meydan muharebesi başladı.

Ulu Önderimiz ve dahi Başbuğumuz Atatürk; 11. tömen gözetleme yerinden muharebeyi idare ediyorlardı. Her taraftan çelik bir çember içinde kalan hasım ordusu burada imha edildi. Kurtula bilenler de daha gerilerde toplanıldı. Baş komutanları da dahil olmak üzere bütün komutan, subay ve erlerinin çoğu esir edildi.

Artık zafer yolu tamamilen açılmıştı.

(Ordular; hedefiniz Akdenizdir. İlerleyin.) Emrini alan fedakâr Türk ordusu geceli gündüzlü sıkı takip yürüyüşleriyle 9/Eylül/922 de Akdeniz kıyılarına vardı ve memleketi düşmandan temizledi.

Afyon ile Akdeniz kıyısı arası aşağı yukarı 500 k.l.m. yani 25 günlük yoldur.

26/Ağustostan 9/Eylüle kadar geçen on dört gün içinde Türk ordusu hem muharebe etmiş hem bu yolu almıştır. Bu da ordunun ne yaman bir sel gibi aktığını açıkça gösterir.

Memleketin aziz evlâdı; sözünü yerine getirmiş, Türk milletine zaferi kazandırmış ve dediği gibi düşmanı imha etmişti.

Bu zafer: Memleketin tamamilen kurtuluşunu, tam istiklâl'ni temin etti. Ve Lozanı doğurdu.

Zaferden sonra zafer serhoşlığıyla vakit geçirilmeyerek içtimai inkılaplar yapıldı. Maarif, iktisat, fen ve sanat, askerlik bakımından milletin terakkisine çok çalışıldı. ve işte içinde yaşadığımız bu mes'ut günler meydana geldi.

Millete bu günü kazandıran Türkün Atasına ve onun mesai arkadaşlarına karşı minnetlerimizi sunarken bu maksat uğrunda can veren aziz şehitlerimizin manevi huzurlarında saygı ile eğilirim.

Yaşasın fedakâr Türk milleti!

Yaşasın onun çok kıymetli Önderi Atatürk!

Altı Eylül Kurtuluş Bayramı Münasebetile Halkevinde Verilen Söylevlerden

MÜKERREM KÂMİL SU

Sayın Balıkesirliler:

Büyük Kurtuluş bayramınız mutlu olsun.

Sabahtanberi bütün bir memleket halkı; çoluğu çocuğu.. Askeri, sivil, esnafı ve işyari ile hep birlikte el ele, baş başa şenlik yaptı.

Bu gecede gündelik yorgunlukların ağırlığını arkaya bırakan bir yürek rahatlığı içinde bayramımız sürüp gidiyor.

Ne kadar gülssek, eğlensek, sevinç dalgaları içinde coşup taşsak hakkımızdır.

Çünkü biz cihanın en zorlu savaşını yüz aklı ile, ortalığı şaşırtan bir üstünlükle başarmış.. Yarihin yürüyüşünü değiştirmiş, benliğini cihana kabul ettirmiş mert, yılmaz bir ulus çocuklarıyız.

İhtiyar anne! bugün senindir. Sen bu günün doğuşuna, canından kopan evlâdını şehit verdin, yüzleri solgun, elbiseleri param parça, pabuçları dağ yamaçlarında paralanmış Muzaffer Ordı yurduna kızıl bayrağını dalgalandırarak girerken gözlerin yaşardı. Ağlıyordun. Fakat bu yaşlar verdiğin şehit için değildi. çünkü- senin sevginden ayrılmayan- vatan aşkı yolunda kanını döken bir evlâda ağlanırmı hiç? Sen sevinç yaşı döküyor; kurtuluş gününün saadet yaşları ile yıllarca kararan ruhunu yıkıyordun.

Türk kadını bu gün senindir.

Sen dünya terihlerinin bir eşini daha yazmadığı büyük Türk savaşına, Türkün istiklâl cengine kocanı, yavuklunu, larlaşını veya ağanı verdin.

Sen de düşmanın yakıp yıktığı yurdunun matemini içinden duymuş, namus kurtarıcılığının ne demek olduğunu varlığında tanımış bir insansın. Sen de düşmanı set-

ler yıkan seline katılda önünde yere seren, yenilmenin acısını duymamış Türk ordusunun bu topraklara getirdiği kurtuluş ve üstünlük müjdesini onbeş yıl önce aldın

O zaman nasıl sevinip gayb ettiklerinin yasını biranda unuttunsa.. Dökülen kanları bu güzel yurda bağışladın.. Şimdi yine gülmek, sevinmek, şenlik yapmak hakkındır..

Sen ol, sadetin kutlu olsun Türk kadını..

Türk erkeği! güzel yurdumuzun koruyucusu, sarsılmaz kalesi ve bükülmez bileği olan özü sözü Türk oğlu Türk asker.. Sana neler borçlu olduğumuzu unutmuş değiliz. Unutmayacağız da.. İnönü meydanında şıhlanan atların köpüklü başları gözlerimizden.. kıvılcımlar çıkaran nal sesleri kulaklarımızdan silinmedi.. Silinmeyecek de.. Sakarya sularının günlerce kızılkanının düğününü yaptığını unutmadık. O sular yıllarca hasret olup çağlasa kalplerimizde bıraktığınız özleyiş duygusunu ifade etmiş olmazlar..

Çoğunuz topraklara serildiniz.. Fakat yerleriniz gönüllerimizde kaldı. Adınız şerefle, şanla, üstünlükle cihan tarihine geçti.

Nihayet Dumlupınarda topu ile, tüfeği ile.. Sırtını zengin devletlerin hazinelerine dayayıp, benliklerini göstermek iddiasına kalkışan malzemesi bol bir ordunun sözde bir ideall ordusunun nasıl yenildiğini. Türk göksüne, Türk gücüne fennin bütün kudretlerinin nasıl baş eğdiğini isbat ettiniz.

Cihan anladığı; vatan kurtuluşu yolunda bir tek yürek gibi çarpan, bir tek nabız gibi vuran bir ulus her şey yapabilir.

Fennide, aklın hayalin kabul etmeyeceği kudretleri de alt üst eder. Vatan müdafasında birinin düştüğü yerden bininin yükseldiğini tarihe gösteren başka ulus çıkmadı. Tek bir kol, tek bir kafa kalıncaya kadar gütmeye and içtiğimiz kurtuluş davasını kazandınız. Siz dünya işlerini yüz

aklığı ile başarmış inkılâp çocukları.. Bu gün hepimiz gülünüz. Hepimiz gülim.. Ve kara günlerin bu topraklara uğramamak üzere yok olup gittiğine bir kere daha kendimizi inandırıp candan, gönülden bir birimizi kutlulayalım arkadaşlar.

Kıt'a

Kurtuluş dendi mi pür şaşaa tarihimizin
Yedi iklimi tutan sıyti, muazzam ve güzün
Kahramanlıkları ölgün birer efsane gelir;
Kurtuluş cengi huzurunda semâlar eğilir.

H. B. ÇANTAY

Eyyubiler Diyarından Bir Hatıra

I. H. ATALAY

Garip bir tesadüf bize yirmi sene evvelki acı bir hatırayı canlandırdı. Geçen gün Suriyeden gelen bir mektup pulu üzerinde bundan 750 sene evvel hüküm süren Türklerin harikalarını taşıyan Halep kal'asının fotoğrafını görünce eski Türk sanat ve medeniyetinin bütün zevk ve incelikleri bir defa daha gözümün önüne geldi. Ve yüreğim hazin bir infial ile yandı!

Ana vatanın etrafında hangi ülke vardır ki, Türk ayağı basmasın ve o topraklarda Türk kanı akmasın ve tarihi eserler bırakılmamış olsun!

Umumî harbin korkunç ve ölümlü seyahatleri arasında yolumuz Halebede uğramış ve istasyon caddesindeki «Kevkebüşşark» otelinde bir kaç gün misafir kalmıştık.

Halebe geldiğim ikinci günü - O diyarın garibi olduğum için - odabaşından Halebin güzel yerlerini, mesirelerini gezdirmesini rica etmiş ve beraberce otelden çıkmıştık. Evvelâ, şeklen İstanbulun be- deetanına benzeyen kapalı ve sıkıntılı bir yere girdik; burası Halebin çarşısı imiş. Burada bir müddet dolaştıktan sonra diğer bir kapudan - hiç ümit etmediğim halde - kale önüne çıkıvermiştik ki, kaleyi karşımda ve bu kadar yakınımda görünce çok sevinmişim!

Çılgınlığımı görerek iategime uyan kılavuzum beni kaleye götürdü.

O.. Kale, hakikat dehşet!..

Karşıdan ufak bir yumurta şeklini gösteren kalenin içerisine girilince bir ordu saklayacak kadar geniş ve teşkilâtî ve son derece meharet ve inceliklerle yapılmış bir sen'at eseri olduğu göze çarpıyor.

Kal'e kapusunda evvelâ iki nöbetçi

kulübesile karşılaştık. Kale, dört köşe yontma taşlarla dondurulmuş ve yirmi metreli bir hendekle çevrilmiştir. Nöbetçi odalarından kaleye altı yedi göz bir köprü ile geçilebilir.

Esas kale yedi kat imiş. İlk iki katı yukarıda harap bir halde görülmektedir. Beş katıda kalenin altında imişki, içerisinin son derece karanlık olmasından buraları görmek mümkün olamamıştır.

Halep istihbarat salonunda bir ihtiyarla görüşmüştüm. Bu zat bana: Takriben yirmi sene evvel kalenin beş katında gezdiğini ve içeride üç kilise bulunduğu ve bu kiliselerin hiç bir tarafında harabeye tesadüf edemediğini anlattıktan sonra: «Nihayet öyle bir yere geldim ki, dört odadan ibaret ve içerileri kâmil peksimetle dolu idi. Bunları muayene ettiğim vakit, Bu peksimetlerin mürur zamanla çürüyerek toprak olduğunu gördüm...» demişti. Kalenin bu kısımlarına ancak 150, 200 ayak bir merdivenle inilmiş.

Kaleyi ziyaretim esnasında murabba bir mahalle rustladım. Burası bir kemerle ayrılmış iki odadan ibaret idi. Odanın birisinde büyük yalaklarla büyük bir kuyu ve üzerinde gayet büyük bir dolap vardı. Bu dolap beş altı metre uzunluğunda ve sekiz metre kalınlığında idi. Su çekildiği zaman ip aralarını birer metro ölçtüğümüz direklere 12 defa sarılır idiki bundanda kuyunun 96 metre derinliği olduğu anlaşılıyordu. Bu kısmın dört, beş metre arkasında bir odayla on metre kutrında bir sütuna daha tesadüf ediyoruz. Vaktile burasının da bir yel değirmeni olduğunu söylediler.

Sonra 53 ayak bir merdivenle kalenin damına çıkılıyor. Burada görülen nakışlar

o kadar musanaa'ki akıllara hayranlık verici bir kudret eseridir.

Yine kalede bir biri içeriside iki odadan geçerek 25 ayak bir merdivenle kalenin birinci alt kısmına iniliyor. Vaktile burasının bir zindan ve yine burada bir kapu vardır ki buranın da bir hamam olduğunu söylüyorlar. Daha sonra, üç kubbeli ve fakat kubbeleri çökmüş bir cami dikkat ve hayretinizi çeker. Mihrabına tesadüf eden bir pencerede yedi kıymetli madenden yapılmış - madeni - 1500 lira kıymetinde olduğu rivayet edilen parçalanmış bir parmaklık görülmüyor. Umumî karpten birkaç sene evvel burada nöbet beklemekte olan bir onbaşı, bir nefer pencerenin bu kıymetli parmaklığından bir parçasını kopararak firar etmişler.. Bundan başka kale içerisinde iki veya üç cami daha vardır ki bunların mihrapları ve nakışları halâ solmamıştır.

Kale içerisinde altmıştan fazla kapu vardır. Fakat esas kaleye girebilmek için ayrıca dört büyük kapudan geçeceksiniz ki bu kapular, Türk kudreti mimarisinin canlı şahitleridir.

Kaleye girilirken ilk büyük kapular üzerinde yekpare müstatil taşda mukavves marpuç gibi bir birine dolaşarak sarılmış ve zehirli azılarıyla saldıran dört ejder vardır. San'atkâr, bunları o kadar ince ve mahirane işlemiş ve o derece teşhis ettirmişki heybet ve dehşetlerinden ejderlere bakılamıyor.

İkinci büyük kapular üzerindeki yekpare taşda büyük bir kudretle tecessüm ettirilmiş ve pençelerini kaldırmış saldırır bir vaziyette iki aslan portresi vardır.

Üçüncü demir kapunun başlarından dışarı fırlamış iki aslan heykeli daha vardır ki bunların biri ağlıyor, diğeri gülüyor vaziyettedirler. Bunları görüpte hayranlık duymamak, 11 ve 12 inci asırlardaki Türk san'at ve medeniyetinin

ihtişamını görmekle iftihar etmemek bir Türk için kabil olmuyor!

Dördüncü iç kapunun kanatları üzerinde şu yazılar göze çarpıyor:

«Emri yamelhü mevlâna melikizzahir»

«Gazi yusuf fi sitte ve sitee'mie»

İşte bütün hakikatlar burada tezahür ediyor. Halep kalesinin yapıldığı yılı bir kitap sahifesi gibi bu tarih bize yine tarihler ianesile ap açık göstermektedir.

Halepte o sırada bazı arap münevverlerle temasta bulunmuş ve bunlardan kalenin tarihi hakkında beni tenvir etmelerini rica etmişim bana müttefikan şöyle bir hikâye anlattılar:

«Buranın banisini bilemiyoruz. Yalnız burada ecdadımızdan «Yükan nû, Yühan nû» namında iki kardeşin hükümdar olarak bulunduğunu işittik!..» dediler. Güya, «Yühan nû, Yühan nû» adlarındaki bu iki kardeş, burada icrayı ahkâm eylemekte iken «Hazreti Ömer» refakatine «Halidipni Velit» olduğu halde gelmişler ve kaleyi muhasara ederek zapt eylemişler...» Sonra bunlar, dördüncü kapu üzerindeki 606 tarihinin de kalenin tamir tarihi olduğunu ve fakat bu tamirin hangi kavim tarafından yapıldığını bilmediklerini söylemişlerdi.

Müellifile yazıldığı yıl zikredilen ve «Takvimitevarih» ismini taşıyan yazma bir risalenin «cetveli vakayi ezzaman İskender ta bi mevlidj Mesih aleyhisselâm» Başlıklı faslında (Hübütü Adem) [1] Sene başı ittihaz olunarak bu tarihin (5309) uncu senesindeki vakayiden bahis olunurken «Binai suri Antakye bidesti Antakyus valji Şam ve cezire ve binai kal'ai Halep ve kınisrin ve zeha bımübaşereti sellikus ser asker betata» danılır.

Demek oluyorki Halep kalesinin İskadan evvel İskender zamanında bina olduğu ve şu halde 606 tarihinin (Gazi Yusuf ve

[1] Hubut - Yukarıdan aşağı iniş.

melikizzahir) Zamanlarında tamir edildiği anlaşılmaktadır. Binaenaleyh, Halep kalesi tarihinde [Halep Eyubbileri] namıyla kayd edilen Türk hükûmeti tarafından ihya edilmiştir.

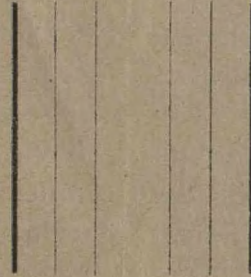
Selçukilerin şeref ve şanını yükselterek bir medeniyet kuran(Eyyubi) lerin en büyük hizmetleri Ehlisalip akınlarını durdurmak suretile Türk ve İslâm âlemini büyük bir felâketten kurtarmış, Mısırda Fatimileri, Bağdadda Abbasileri siyaset ve kahramanlıklarile yıkmış ve buralarıda Türkleştirmiş olmalarıdır.

İşte dördüncü kapu üzerindeki yazılarda görülen «Gazi Yusuf» ve «Melekiz-

zahir» Bu iki kardaş, Halepteki Eyyubî hükûmetinin medeniyete büyük hizmetler eden şerefli ve kahraman hükümdarlarından iki Türkdür. Bunlar bilâhara Hülâgû tarafından öldürülmüşlerdir.

Sanayiî inkişafına pek çok hizmetler eden Eyyubî İmparatorluğu, bulundukları geniş ülkelerde — Halep kalesi gibi — bir çok kaleler, mekâpler, medreseler ve bunlara mümasil daha bir çok eserler bırakmışlardır.

Ecdadın bu ölmez 700 sene sonra torunları — Umumi Harpte ve daha evvel — pek çok istifadeler etmiştir; Ruhları şad olsun!.

Yavuz Zamanında

Osmanlı — İran

Münasebatı

KÂMİL SU

1512 Yılında babası İkinci Bayezidin yerine tahta çıkan Yavuzun, saltanatı müddetince yaptığı en mühim seferler İran ve Mısır seferleridir. Bu iki seferden birincisinin en mühim sebebi, Osmanlı tarihlerinde de görüldüğü üzere Yavuz ile Şah İsmail arasında, daha Yavuzun tahta çıkışından evvel başlayan husumettir. Bu husumet ise Şah İsmail Safevinin Anadolu üzerinde beslemekte olduğu istilâ siyasetinden doğuyordu. Bu maksatla İkinci Bayezidin saltanatı devrind, eyaptığı gizli faaliyetlerinde Osmanlı sultanını kandırmağa muvaffak olmuş, bu zümreden olmak üzere siyliği Anadolu'da bir hayli yapmıştı. Şah İsmail'in bu gizli faaliyetindeki hedefi çok iyi keşfetmiş olan Yavuz, şehzadeligi ve Trabzonda vali bulunduğu sırada Osmanlı hududunu tecavuz etmiş olan Şah İsmail'e karşı harp etmiş ve Erzincanı istirdat etmişti. Binaenaleyh kendisinin Osmanlı Devleti başına geçişi halinde İrana karşı harp edeceği muhakkaktı. Şah İsmail de bunu bildiğinden Bayezidin diğer oğlu şehzade Ahmede taraftarlık ediyordu.

Selim tahta çıktığı zaman cülusunu tebrik için Macaristan, Mısır, Venedik, ve Rusyadan sefirler geldiği halde İrandan bir sefirin hönderilmemiş olması iki hükûmet arasında yakında bir harbin vuku bulacağını anlatıyordu. Selim'in cülusu Osmanlı devleti ile İran arasındaki siyasi ve ekonomik temaslara nihayet vermişti.

Edremit mahkeme sicillâtında bulduğumuz Yavuzun bir fermanı, hieri 921 tarihinde Osmanlı devleti ile İran arasın-

daki ekonomik temasları izah etmektedir. Fermanın anlaşıldığına göre Yavuz, Tah-ta çıkar çıkmaz Osmanlı devleti ile İran arasında iktisadî hiç bir temasın olmayacağı yolunda Anadolu Serhad beylerine muhtelif fermanlar göndermiştir. Aşağıya aynen ksyduğumuz ferman bunlardan biridir. Karesi Sancak beyi ile Karesi kadı-lıklarına hitaben yazılan bu fermana: «Bundan evvel Serhaddi Turan Sancak beylerine ahkâmı şerife irsal edüp Acem (İran) diyarına bazırgânın ve gayriden kat'a bir fert geçüp gitmeye diye emir olunmuş idi» Dinmekle Yavuzun tahta çıktığı sıralarda İranla ticari temasın yasak edildiği anlatılıyor. Ferman çok şiddetlidir; Her hangi bir bahane veya hile ile, Emir hilâfına, karadan veya denizden İrana gidecek olanları derhal seyaset edilmesini istemektedir.

Yavuz zamanında Osmanlı - İran ekonomik münasebeti ile alakadar bu vesikayı aynen aşağıya koyuyoruz.

VESİKA

Kıdvetül ümerail kiram umdetül küberail fiham zül kadrü vel ihtiram Karesi sancağı beyi Hüseyin dame izzüh ve me-fahirül kuzatî vel hükkâm maadinül feza-ili vel kelâm zikrolan sancak kadıları da-me fazluhum ve mefahirül ümena zikro-lan sancakta olan iskeleler emînleri zide-kadruhum tevkîi refîi humayun vasıl olu-cak malûm olakim bundan evvel serhaddi Turan sancak beylerine ahkâmı şerife ir-sal idüp Acem İran diyarına bazırgândan ve gayriden kat'a bir ferd geçüp gitmeye de-yu emrolunmuş idi öyle olsa kimi araba

giderin dir ve kimi Mekkeye giderin deyu
enva' suret telebbüs idüp kimi karadan
gemiden Türk arap ve Acem İran suretine
Arap Acem Türk suretine girüp geçüp gidüp
beklemedikleri ecilden haliya kurudan ve
yaşatan külliyem arap ve Acem İran diyarı
na bir fert geçüp gimesün emreyleyüp (idüp)
buyurdumki tahtı hükûmetinizde olan şe-
hirlerde ve kasabalarda ve buralarda ve
iskelerde çağırdup bu veçhile tekit ile tenbih
eyleysizki bazırğân olsun ve esirci olsun
Türk olsun ve bu yerlü olsun ve ğayri
olsun kat'a hiç ahat ticaret veçhile ve
hacca gitmek tarikile ve siyaset [*] veçhile
ve o har tarikile acem ve arap diyarına
gitmeye ticaretlerin ve bey'ü şıraların ne
ise benüm memaliki mahrusem içinde ider-
ler kata Acem ve Arap diyarına salıver-
meyesin bu bapta kara canibinde serhad-
de olan sancak beylerine ısmarlanmışdırki
Acem ve Arak diyarına gitmek istiye se-

yaset edüb elinde bulunan rızk ve esba-
bını ve esirini bilcümle nesi var ise alup
beğligime zabt iderler ve sizki iskele em-
inlerisiz iskeleleri veçhile görüp gözedüp
zabt eyleysiz ticaret tarikile kat'a bir fer-
di Acem ve Arap diyarına salıvermiyesiz
sonra teftiş ettirsem gerektir şöyleki zik-
rolan sanaklarda vaki olan iskelelerden
bir fert gemi ile Acem ve arap diyarına
geçüp gittiği zahir olucak olursa hiç veç-
hile özürünüz makbul olmayub mahal ver-
meyüb seyaset ittür bilmüş olasız ana gö-
re amel edüp kat'a bir ferdi Acem Arap-
diyarına salıvermeyesiz alâmeti şerifeye
itimat kılasız tahriren fi avayılı şehri şev-
valil mükerrrem sene ıhda işrine ve tis'a mic
921

Bimakamı
Edirne

[*] Seyahat olacak

Ön söz

Yağcılar köyü, Alaçam dağları eteklerinde küçük, büyük tepeler arasına sıkışmış güzel bir vadi içindedir. Her zaman köyden Poyraz Deresinin, Alaçamların kendi türkülerine benzer, onlar kadar tatlı sesleri duyulur.

Balıkesirden 90, Sındırgı, Bigadiç ve Balattan da 30 40 Km. kadar uzaktadır.

İşte dağların arasında hiç bozulmamış bir folklor muhiti. Daha oralarda kentlilerin ağızlarında dolaşan fasıl musikisinin kokusu bile yok. Bütün mânilerindeki, türkülerindeki, her şeylerindeki hususiyet tabiihindedir. Zaten hamurları, o topraklarla, sularla, dağlar ve çamlarla yuğru-
lan Yağcılarlılardan aynı şeylerin ilhamları istenir. Türkülerinde bunların hepsi tek tek okunur.

Oranın adı Yağcılar değil (Yaycılar) dır. Dedelerimiz bu kartal yatağına benzer yerlerde en fazla yay yaparlarmış; onun yanbağındaki Okeular köyünde de ok yaparlarmış. Onun için oranın bile adı san'atlarının adıdır.

Poyraz deresi kurtuluş savaşına gelinceye kadar efe yatağı olmuştur. Eski ilbayımız İbrahim Ethem, Arap Hasan, onların sayılamıyacak kadar çok arkadaşlarının konakları o çamlı bellerdir. Oralarda, çok Türk, Yunan kanı akmıştır.

Yağcıların güzel tabiatı, efeleri, san'atları, türkülerine oyunlarına, yaşayışlarına, herşeylerine ayrı ayrı renkler vermiştir.

Orada geçen üç senelik öğretmenlik günlerim için bir fırsat bildiğim bu derlemelerimde muvaffak oldu isem ne mutlu bana.

«Topladığım türkülerin bir kısmını Savaştepe, Denizli ve Antalyadan notaya aldım.»

MUSTAFA SALMAN

SAATLAR VURDU

(Pire Türküsü)

Yazan: MUSTAFA SALMAN

Eski âdetlerimize göre evle-
necekler, nişanda, nikâhta hiç yüzlerini
göremezler, ancak gerdek gecesi günü
görebilirlerdi Uzun zaman iki aşkı uzaktan
uzağa birer siyah perde arkasında yaşa-
tan bu âdet aynı zamanda yaşayan bir
talihtir.

«Kaderde ne ise, kaşıktaki o çıkar» der-
ler. İşte o talihsizlerden bir gelin: Gerdek
gecesi kocasının yüzünü görür görmez
dünya başına zindan olur. Kendi kendine:
«Dünyada ne çirkin adamlar varmış» der.

Teslim olmadan kurtulmak yollarını arar.
Eline konan bir pirenin dışarı atılmasını
güveyiye emreder. Güvey bu ilk kız, ha-
yat arkadaşının sözünü canla, aşıyla yerine
getirir. Kapıdan dışarı çıkar çıkmaz gelin
kapıyı sürgüler ve güveyi içeri sokmaz.
Güvey saat birden ona kadar kapının ar-
kasında türküde yazılı mânileri söyler. Ge-
linden cevap alamayınca, inkisar ederek
dağlara çıkar gider.

İşte eski âdetlerimizin bir hatırası.

Saatlar Vurdu Savaştepe

Pire Türküsü

Saatlar Vurdu

- 1 — Elime konduya pire,
Ararım göynüme göre.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya bire.
- 2 — Dağlarda oluyor tilki,
Bu kız anasının ilki.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurdu iki.
- 3 — Dağlarda olur gece,
Bak şu başa gelen güce.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya üçe.
- 4 — Sular akar perde perde,
Bak şu başa gelen derde.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya dörde.
- 5 — Dağlarda oluyor meşe,
Bak şu başa gelen işe.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya beşe.
- 6 — Sarrafta olur altın,
Be kız senin çirkin bahtın.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya altı.
- 7 — Dere boyunda mediye,
Bir saatım var hediye.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya yediye.
- 8 — Hanımın ağzında miskete sakız,
Hanım kalmış yapa yalnız.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya sekiz.
- 9 — Direklerde altın topuz,
Harcadığım beş yüz otuz .
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya dokuz.
- 10 — Hanımın ayağında sakızı donu,
Söyliyeceklerim sözümün sonu.
Aç kapıyı nazlı yarım,
Saatler vurduya on.
- 11 — Yassı ezani okundu,
Eli elime dokundu.
Sabah namazı okundu,
cana ciğere dokundu.
- 12 — Gidiyorum, uğurlar olsun,
Çayır çimen yolun olsun.
Benden gayri yar seversen,
İki gözlerin kör olsun.

Naynininam

gırca **Naynininam** *Savaştepe*

En ta ri si be yaz lı.
Ge li yor naz lı naz lı.
Bak ma yın sa lı mı na
E vi nin üs tü saz lı.
Nay ni ni nam nay ni ni nam
Nay nay nay ni ni nam

Entarisi beyazlı
Geliyor nazlı.
Bakmayın çalımına,
Evinin üstü sazlı.

Naynininam nayninanam,
Naynay naynininam.

Ak koyun kara koyun,
Yazmayı dartin (*) soyun.
Sen almadın ben varmadım,
Bu işte var bir oyun.

Ak koyunu keserler,
Bacağından asarlar.
Güzel seven oğlanları,
Gazateye basarlar.

Tekrar

Akşam oldu gün indi,
Pınar başından dindi.
Güzel senin sevilerin,
Çıkamaz yerime sindi.
[*] Dartın — Örtü demek

Aklı giyme tanırılar,
Seni benim sanırılar.
Güzellerden bahtım yok,
Ellerimden alırlar.

Tekrar

At gelir ağır ağır,
Atın üstünde bağır.
Nazlı yarın sevisi,
Dermen taşından ağır.

Tekrar

Al saman sarı saman,
Sarılmanız ne zaman.
Eller düğün yapıyor,
Bizim düğün ne zaman.

Tekrar

Ay doğar teker gibi,
Evliler bekâr gibi.
Ben bir yeni yar sevdim,
Halkalı şeker gibi.

Tekrar

Bahçede kuzu gördüm,
Tüğnü kırmızı gördüm.
Şeftali pazarında,
Sevdiğim kızı gördüm.

Tekrar

Ay buluda bulada,
Mendil bağladım duda.

Yarım rakı içiyor,
Bal gibi yuda yuda.

Tekrar

Alatım eşkin olur,
Soğuk sular taşkın olur.
Gurbete giden kızlar,
Ölmez emme düşkün olur.

Tekrar

Allı delmeli yarım,
Hergün gelmeli yarım.
Neynemeli zengini,
Dengim olmalı yarım.

Tekrar

Aya baktım ay beyaz,
Kıza baktım kız beyaz.
Keseye baktım para az,
O kız bize yaramaz.

Tekrar

A benim aslan yarım,
Duvara yaslan yarım.
Duvar cefa götürmez,
Bağıma yaslan yarım.

Tekrar

Bahçelerde kestene,
Budak budak üstüne.
Bu söğlenen türküler,
Yarım senin üstüne.

Kılavuz Dede

Yazan: K. F. BURCUOĞLU

Kütahya ve havalisindeki Kermiyan oğullarının dere beylikler zamanında gerek Karesi beyliği ve gerekse Manisa beylerinin karşılıklı mücadeleleri daima vuku bulmakta idi. İşte Kütahya havalisinden gelen kolun kılavuzu olarak ve o vakıtlar gayri meskûn olan Sındırgıda yapılan müsademede (Kılavuz dede) şehit olmuştur. Fakat vakanın galibi Kütahya havalisinden gelen kuvvet olduğu için Sındırgıda çadırla yerleşme ta o zamanlar başlamış bulunuyordu Kılavuz dedenin çocukları da sonradan Sındırgıya gelmişler, yerleşmişler, Öldüklerinde babalarının yanına gömülmüşlerdir. O zamana göre Kılavuz dedenin akıncılığındaki cesurane hatıraları etrafında çok şayi olduğundan halka kendisine hörmet esasından yüksek bahtı teessüs etmiş ve Kılavuz dedeyi bir aziz derecesinde taparcasına sevmişlerdir.

Eskiden bir kısım halk bu dede hakkında rehakâr emeller beslerler ve dedeye (Kurtarıcı) derlekdi. Kaza atlatan'ar, emelinin tahakkukunu isteyenler dedeye adaklar yaparlardı ve türbesinin tamiratı ile uğraşırlardı. Bu vesile ile makberesinin örtülerinide yenilerlerdi. Tekkelerin lağvından evvel heveskâr bektaşî dervişleri gelir ve kılavuz dedenin giceli gündüzlü bekçiliğini yaparlardı. Halkın bu dede hakkındaki itikadı o kadar derin olmalıydı ki dedenin abdest alıp namaz kıldığına kani olduğundan sanduka yanındaki bardakları daima dolu bulundurularmış.

Cüneyd Dede

Sındırgı köylerinin hemen beşde dördünde mahiyetleri başka ananelere bağlı bir çok yatırlar vardır. Bunlardan biriside

ismi bilinmeyen ve (Cüneyd dede) unvanile anılan ve Cüneyd çayının garbinde küçük bir türbesi bulunan ve etraf insanların daima tamiratını yaptıkları ve sıtmahların şifa görmeleri için türbe içine ve yanındaki ağaçların dallarına çapıt ve ipler bağlayıp dedenin masneviyatından derman bekliyen cahil insanların itikadını senelerce peşinde taşımış bir yatırdır. Bunun şahsı hakkında en sahih malûmat tarihine ve halkın verebildiği en doğru rivayet bir şakî reisi, alelâde bir soyguncu başı olup ölümünde avenesi tarafından kendisi istediği için ayai mahalle defnedilmiştir. Halk eskiden bu adamın şakavet ve tesallutundan yalgın bulunmakla ve bu yalğınlık zamanile nesillere bir itaat şeklinde intikal ede ede kendisini evliyalık derecesine çıkarmıştır. Fakat artık bu kabil yatırların eskiden olduğu gibi akın halindeki ziyaretçileri bulunmamakta ve yavaş yavaş bu ananeler de unutulmaktadır.

Aşık Osman Dede

Bu adam saz şairleri zamanında yayla ve göçebe hayatı yaşıyan bir kısım çoban yörüklerle mütemadiyen yaylak ve kışlaklarda gününü geçirmiş fakat halkın dilinden destanları ve hatıraları uzun zaman yer bulacak kadar bir kudret gösterilmiş olması itibarile kendisinin zararı vaziyeti üzerine küçük bir dağ silsesilesinin yüksek bir yerinde ve muhtelif oba ve köy yollarının birleştiği noktada ferahlık bir çamlık içersindedir.

Osman dededen sonra bir çok insanlar kadın ve erkek öldükten sonra Aşık Osman dedenin yanına gömülmelerini vadetmişler ve orasının adedi yüzü geçmiş bir kabristan halini almış, bilâhare dedenin

ismine izafeten mezarlığın yedj kilometre cenubışarkisinde Osmanlar köyü tesis etmiştir.

Yaren Dede

Bu zatın nereden geldiği, neyin nesi olduğu bilinmiyor. Sındırgının Süller köyü ile Karaağaç köyü arasında mukarrer bir tepeciğin üzerinde bir tek ağacın kenarında metfundur. Kendisinin münzevi bir bektaşî devrişi olması kuvvetle muhtemeldir. İnsanlar içersine sokulmazmış, fakat ha-

yatında bütün insanlar onun konuşmasını ve samimiyetini ararlar ve dajma hediyelerle ziyaretine koşarlarmış. Yakın zamanlara kadar kabrini ziyaretten şifa umulan bir dede idi. Şimdi artık yalnız o havalinin meralarının ismi için (Yarân dede) mevkii derler. Ne hastalar ve ne de halk ziyaret edip şifa ummazlarmış.

**

Bana bu malûmatı veren hemşehrim Ali Reşada sonsuz teşekkürler.

Yağcılar ve Savaştepe Mânileri

Öğretmen: MUSTAFA SALMAN

—III—

Asmaları erekli,
Altı demir direkli.
Beni yardan ayıranlar,
Nasıl gâvur yürekli.

Alatım harlip gelir,
Eğeri parlip gelir.
Döndüm ardıma baktım,
Sürmelim ağılip gelir.

A dere derin dere,
Suları serin dere.
Gâvur kocan pek mi döğdü,
Her yanın kara bere.

A Gelinlik gelinlik,
Düşdü bize melinlik.
Kızlıklara benzemez,
Başı bağılı gelinlik.

Ayfan ekim güneşe,
Nakiş yaptım göneye.
Gel sarılalım gâvur çakır,
Bida gelmez dünyeye.

Al elma kızıl elma,
Yollara dizil elma.
Gedişde ben sana varcan,
İster al ister alma.

Arpa koydum gözere,
Kaldırdım ürüzgere.
A kız senin yoluna,
Canlı gircem mezere.

A gelin işen gelin,
Şal verdim kuşan gelin.
Kendin güzel, kocan çirkin,
Gayret et boşan gelin.

Asmanın dayağına,
Oturdum koyağına.
Güzel beni sevmiş olsan.
Gelirsin oyağına.

Avluda söven yeri,
Sürülsün sovan yeri.
Eğil bir yol öpeyim,
Zülfün deyen yeri.

Ay buluda buluda,
Mendil serdim ak duda.
İkimiz bir ölelim,
Çifte koysunlar tapuda.

Aldır benim giydiğim,
Baldır benim yediğim.
Yeşil ağaç dibinde,
Yatta uyu sevdiğim.

Altınları armalı,
Birer birer almalı.
Beşibirlik istemem.
Oğalan dengim olmalı,

Altına bak altına,
Varamadım farkına.
Oğlan senin sevilerin,
Aldım ayak altına.

Ak geymiş kara giymiş,
Yaprağı suya deymiş.
Güvey namaz kılariken,
Gelin baklavayı yemiş.

Ayağının mestine,
Toz kondurmam üstüne.
Varın söyleyin yarime,
Dost tutmasın üstüme.

Atının başlığı yok,
Göynünün hoşluğu yok.
Buda şere gidiyor emme,
Cebinde harçlığı yok.

Altını eritirim,
Sözümü yürütürüm.
El oğlu benim neyim,
Zindanda çürütürüm.

A buğdayım buğdayım,
Öksüz kaldım nerdeyim.
Kurtulmak yok ellerimden,
Ölünce ardındayım.

Arkasında saçları,
İşaret eder kaşları.
Kızın gönlü var emme,
Kör olsun kardeşleri.

Arabam uçtu benim,
Gönülüm çoştı benim.
Şu kötü günlerde,
Ömrüm geçti benim.

A gelin allı gelin,
Her yanı pullu gelin.
Kadı melin duruyorsun,
Kocan asker mi gelin?

Akardım çağlamazdım,
Gülerdim oynamazdım.
Bölidini bileydin,
Seviler bağlamazdım.

Atma taşı vurursun,
Sonra pişman olursun.
Kötü kötü soyleme,
Belki benim olursun.

A tavşanlar tavşanlar,
Gene oldu akşamlar.
Benim yare selâm götür,
Şu tepeden aşanlar.

Arpa koydum gözere.
Seyredin şu gözele.
Yaşların pek gencecikmiş,
Neyle girdin mezere?

Alma attım kızlara,
Yuvarlandı düzlere.
Bende pişman oldum,
Söylediğim sözlere.

Ayvalar çiçeklendi,
Çiçeği pürçeklendi.
Ağla sevdiğim ağla,
Ayrılık gerçekleşti.

Ayfan ekim bir donum,
Dönme sözünden yarım.
Bizde dönmekler olmaz,
Meğer Alıştan ölüm.

Ayağında ayakman,
Çıra vursun çirakman.
Yemin ettim alasıya,
Ölür gider bırakmam.

Altın tabak olaydım,
Yar önüne konaydım.
Yarimin saatinin,
Gordonu ben olaydım.

Altınları koynunda,
Alem kendi oynunda.
Nasıl sabah yapayım,
Sevmedimin koynunda.

At gelir kalka kalka,
Boynunda gümüş halka.
Oğlanları güzel yapan,
İmanım kara şapka.

Al şalım mor şalım,
Dağ'arı doluşalım.
Aramız derya deniz,
Biz nasıl buluşalım.

Allıları giymişler,
Hurilere dönmüşler.
Bunlar buralı değil,
Tanışmandan gelmişler.

Ay buluttan geridir,
Bura meydan yeridir.
Evliler şöyle dursun,
Bura bekâr yeridir.

Aya baktım ay beyaz,
Kıza baktım kız beyaz,
Keseye baktım para az,
O kız bize yaramaz.

Abdes aldım ikindiye,
Bir güzel geldi su doldurmaya.
Güzel sen kimin yarisin,
Kollarını açtı sarmaya,

Ak ördek suda yüzer,
Vallahi yarım güzel.
Cennetten huri gelse,
Yoktur yarime benzer.

Ayna attım çayıra,
Şavkı vurdu bayıra.
Ben yarimden ayrılmam.
Meğer ölüm ayıra.

Ayağında nalini,
Yolda eder talimi.
Yarım gelmiş emme,
Soramadım hâlini.

Armut yere düşer mi?
Karıncalar üşer mi?
Sevip sevip ayrılmak,
Şanıma düşer mi?

Ayağının nalini,
Eyme kirez dalini.
Zengin olmuş dengim değil,
Köpek yesin malini.

Aya baktım, aydır oğlan,
Güne baktım gündür oğlan.
Belli canın kız istiyor,
Keseyi doldur oğlan.

Almendili ekledim,
Dört ucunu denkledim.
Kimselere yar olmam,
Sevdiğimi beklerim.

Almendilim yellendi.
Yudum yudum kirlendi.
Başkasına varamam,
Adım senlen dillendi

Ayağında nalin olsun,
Havalar serin olsun.
Benim sene varacam
Rüyanda malûm olsun.

A benim nişadırım,
Giydirir kuşatırım.
Varmak evkârım olsa,
Nikâhlıyı boşadırım.

Aydoğar ayan beyan,
Yollarda kaldım yeyan.
Uzun boylu dalfidan,
Geldim yanına uyan,

Altın yüzüm var benim,
Parmağıma dar benim.
Şu iznirin içinde,
Selvi boylu yar benim.

Abenim aslan yarım,
Duvara yaslan yarım.
Duvar cefa götürmez,
Bağıma yaslan yarım.

Aldır benim geydiğim,
Baldir benim yediğim
Yeşil ağaç dibinde,
Yatta uyu sevdiğim.

Akşam gel bize oğra,
Kebabı ince doğra.
Benden başka yar seversen,
Şifasız derde oğra.

Asmalarda üzüm var,
Yosmalarda gözüm var.
Biraz daha bürsen,
Çapkınlıkta gözüm var.

Ak üslük var başında,
Sevdiğim var karşımda.
A kız seni alacağım,
Nikâhım var başımda.

A benim boz çiçeğim,
Sen doldur ben içeyim
Senin gibi güzelden,
Ben nasıl vaz geçeyim

Arpalar ekilirken,
Diplerine dökülürken.
Ben yarimi kaybettim,
Çingeneler çekilirken.

Ak gülüm uyanda gel,
Allara boyanda gel.
Komşulardan korkuyorsan,
Allaha güvende gel.

Al ata yeşil golan,
Dolan dağları dolan.
Benden başka yokmudur,
Yarinden mahrum kalan.

Ateşin koruna bak,
Tisorun moruna bak.
Oturmuşta ağlıyor,
Sevinin zoruna bak.

Armut dalda, dal yerde,
Bülbül öter her yerde.
Felek bizi ayırdı
Herbirimiz bir yerde.

Ambar üstünde darı,
Ne darıldın be karı.
Otuzyedide moda çıkmış,
Bir erkeğe beş karı.

A benim boz çiçeğim,
Sen doldur ben içeyim.
Al yarım, tak göğsüne,
Ben bir nazik çiçeğim.

Altın tabakta reçel,
Bu günler böğle geçer,
Yaşım küçüktür emme,
Aklımdan neler geçer!..

Asmada üzüm sana,
Fenamı sözüm sana.
Şafak yıldızı gibi,
Dikmişsin gözü bana.

Ayağının mestî yok,
Su doldurcek destî yok.
İçerimde derdim çok,
Söyleyecek dostum yok.

Armut dalda bir sıra,
Yarım gitti Mısıra.
Yarım keklik, ben palaz,
Giderim ardisıra.

At gelir çavuş çavuş,
Atın önünden savuş.
Nazlı yarım sen bana,
Yassıdan sonra kavuş.

Armut dalda beş olur.
Kız oğlana eş olur.
Oğlan kıza sardıkça,
Kızın gönlü hoş olur.

Avcı çekti tüfengi,
Vallahi yoktur dengi.
Yarımın düğününde,
İki kol oynasın çengi.

Altın mı başındaki,
Sürme mi kaşındaki
Yaktı beni kül etti,
Şu benim karşımdaki.

Altın yüsüm var benim,
Parmağıma dar benim.
Ölüm var ayrılık yok,
Öğle kavlim var benim.

Altın yüsük has bende,
Hakikatli dos bende.
Eller düğün yapıyor,
Her gün kara yas bende.

Ay aydın yola gider.
Gelinler suya gider.
Oğlan sen seveli,
Bir buçuk yıla gider.

Araban aştı gelin,
Yaşmağın düştü gelin.
Kocan çirkin sen güzel,
Kayret et boşan gelin.

Bahçemizin gülleri,
Almenevşe elleri.
Yaktı beni küller etti,
Yarin kibar dilleri.

Bugün havalar pusluk,
Böğlemi olur dosluk.
Gel sarılam sevdiğim,
Sürer gidermi küslük.

Balıkesir hanları,
Yeşil boya camları.
Ayşe sene sarmazsam,
Veremicen canları.

Başında aklı üslük,
Çürük tahtaya bastık,
Gel sarılahım sürmelim,
Sürer gider mi küslük.

Altınlar bozdurayım,
Gerdanlık dizdireyim.
Ben yarimin şepkasına,
Maşaallah yazdırayım.

Aman aman ne imiş
Kaderim böle imiş.
Küçücükten yar sevmek,
Ateşten gömlek imiş.

Ak üzüm parmak gibi,
Sevdiğim kaymak gibi,
Beni sevdiğimden ayıran
Kurusuna kavak gibi.

Ay doğar ayazlanır,
Gün çuvar beyazlanır.
Sevgili yarım,
Hem ver... hem nazlanır.

Ay doğar gediğinden,
Ben dönmem dediğimden.
Öldürseler kesseler,
Vaz geçmem sevdiğimden.

(B)

Beşik üstünde hakık,
Kız gönün bana akık.
Senin zoruna deli oldum,
Beni hocaya okut.

Balıkesir hanından,
Aldım zeytin yağından.
Akız senin sevilerin,
Duttu ciğer bağından.

Bahçelerde gök marul,
Su akar harul harul
Oğlan gözün kör olsun,
Belime iyi sarıl.

Bahçelerde bal kabağı,
Elinde gül tabağı.
Çirkinlerin koynunda,
Nasıl ettin sabahı.

Bahçelerde bübersin,
Yanar yanar tütersin.
Gelin beni seviyorsan,
Atlarımdan gidersin.

Bahçelerde büberin,
Yeşil yeşil tüterin.
Bu yar benim olmazsa,
Başım alır giderin.

Bahçelerde kuzu gördüm,
Tügnü kırmızı gördüm.
Şeftali pazarında,
Sevdiğim kızı gördüm.

Bilezik takmış koluna,
Kına yakmış eline.
A benim fidan boylum,
Ölüyom senin yoluna.

Babucun nalın olsun,
Kocası zalim olsun.
Benim gizli dertlerim,
Yerime malûm olsun.

Bugün ayfan çizimi,
Yazma benim yazımı.
Sarı saçlı gâvur gelin,
Bozdu benim yazımı.

Bahçelerin nanası,
Ellerinin kınası.
Kızı gelin olurken,
Ağlamaz mı anas.

Bahçelerde bübersin,
Niçin böğle edersin
Sevmediğin oğlanlara,
Gelin olup gidersin.

Bir topacık şekerim,
Hem evliyim bekârım.
Dünyada ettim sana,
Ahrette de çekerim.

Bahçelerde gök kelem.
Arasından yol bölem.
Ayrı ayrı kabir olmaz,
İkimiz birden ölem.

Bahçelerde kestene,
Budak budak üstüne.
Bu söğlenen türküler,
Gelin senin üstüne.

Bahçelerde erik dali.
Diplerinde şeftali.
Böğle güzel sevilmezmi,
Bellerinde Acem şali.

Bahçelerde gök biber,
Şimdiki kızlar pek kibar,
Kibar olupta napacak,
Gelinlerde ihtibar.

Bahçelerde gülü gördüm,
Gülü kırmızı gördüm.
Böğün gece düşümde,
Ben yarımı gördüm.

Ben bu tefi çalamam,
Barmağımı yoramam.
Ben bir köylü kızıtım.
Şerliye varamam.

Bahçelerde bubaşça,
Oturtuver onatça.
Şu köylerin içlerinde,
Yaşa dur Çakır Hatça.

Bahçelerde badılcın.
Ben askere yazılcan.
Ben askerden gelince,
Sarı saçlı kız alcan.

Bahçelerde baldırcın,
Akız seni kaldırcın.
Akız seni alamazsam,
Ben aklımı alırcın.

Bahçelerde filbahri,
Vargit illerin yari.
Sen ben yar olmazsın,
Yüzüme gülme bari.

Bursanın dağından,
Aldım zeytin yağından.
Şu gelinin sevdaları,
Duttu ciğer bağından.

Bahçelerde balkabak,
Açılır tabak tabak.
Beni beyenmezken,
Aldığı madaha bak.

Ben bir keklük olaydım,
Daldan dala konaydım.
Yoldan geçen yolculara,
Ben yarimi soraydım.

Bahçede bostan oldu,
Eridi pestel oldu.
İkimizin seveleri,
Ellere destan oldu.

Balıkesir hanları
Şılaşiyor camları.
Bizim için yaptırılmış,
Darsunbeyin damları.

Bir taş attım karşıya,
İndi düştü çarşıya.
Benden selâmlar götürün,
İnce belli Ayşeye.

Bahçeye giresince,
Gülünden veresice.
Sen gelinler olamazsın,
Yerlere giresice.

Bahçelerde fişneyin,
Ben bir güzel aşkıyın.
Gel sarılam gâvur çakır,
Haklarımı başlıyın.

Balıkesir yollarına,
Halal takmış kollarına.
Kim delirmiş ben delircen,
Çakır ayşenin yollarına

Bahçelerde mor mini,
Verem ettin sen beni.
Nasıl verem olmayı,
İller sarıyor seni.

Ben bir bülbül olaydım,
Saçaklara konaydım.
Gelen geçen yolculara,
Ben yarimi soraydım.

Bahçelerde erik dalı,
Dibinde yeşil halı.
Sen otur ben söğlin,
Başıma gelen hâli.

Bahçeye koydun beni,
Nar gibi oydu beni.
Hiç derdim yok iken,
Dertlere koydun beni.

Bağa vardım basmadan,
Üzüm kestim asmadan.
Gel sarılam, yatalım,
Jandarmalar basmadan.

Boncuk aldım diziden,
İplik aldım gözünden.
Bir gün kan akar senin,
Yarım iki gözünden.
(Sonu var)

Tashih

54 Sayılı nushamızın 165 şinci say-
fasındaki önsözde "Söz gelimleri,, ya-
zılacak yerde "Söz kelimeleri,, yazıl-
mıştır. Tashih ederiz.

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Balıkesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs, ÇIKMAKTA OLANLAR
- 15) — Vesikalar
- 18 — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.
- 19 — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.

İSTANBUL

- 1) ...
- 2) ...
- 3) ...
- 4) ...
- 5) ...
- 6) ...
- 7) ...
- 8) ...
- 9) ...
- 10) ...
- 11) ...
- 12) ...
- 13) ...
- 14) ...
- 15) ...
- 16) ...
- 17) ...
- 18) ...
- 19) ...
- 20) ...